

Харид тизимида шикоятларни кўриб чиқиш тартиби

А.Т.Рахматов
ТМИ

Аннотация: мақолада давлат харидлари тизимида шикоят қилиш, шикоятларни кўриб чиқиш ҳамда тегишли қарор қабул қилиш тартиби ёритилган.

Калит сўзлар: давлат хариди тизимида шикоят, комиссия, комиссия баёни

The procedure for considering complaints in the procurement system

A.T.Rahmatov
Tashkent Institute of Finance

Abstract: The article describes the procedure for filing a complaint in the public procurement system, reviewing complaints and making relevant decisions.

Keywords: complaint, commission, commission statement in the state procurement system

Харид қилиш тартиб-таомилларининг ҳар бир иштирокчиси, шунингдек назоратни амалга ошираётган шахслар давлат буюртмачисининг, харид комиссиясининг, унинг аъзоларининг, давлат харидлари электрон тизими операторининг ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан, агар бундай ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) иштирокчининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини бузаётган бўлса, суд тартибида ёки Комиссияга шикоят қилиш ҳуқуқига эга.

Давлат харидлари натижасида тузилган шартномаларда назарда тутилган мажбуриятларни бажариш доирасида келиб чиқадиган низолар ва келишмовчиликларни тартибга солиш масалалари Комиссия томонидан кўриб чиқилмайди ва қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилиши лозим.

Комиссия доимий равишда фаолият кўрсатадиган орган бўлиб, ўзининг вазифаларини Ўзбекистон Республикасининг «Давлат харидлари тўғрисида»ги Қонунига ҳамда бошқа қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ амалга оширади.

Комиссия буюртмачининг қонунга хилоф ҳаракатларига, қарорларига ёки у томонидан қонунга хилоф тартиб-таомиллар бажарилишига доир тақик ўрнатади; буюртмачининг қонунга хилоф қарорларини, шу жумладан давлат

харидлари соҳасидаги ҳужжатларнинг шартларини бузадиган қарорларини қисман ёки тўлиқ бекор қилади; харид қилиш тартиб-таомилларини тугатиш ҳақида қарор чиқаради; ижрочини Инсофсиз ижрочиларнинг ягона реестрига киритиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Комиссия Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан тузилади, унинг таркиби тегишли давлат органлари, Операторлар ва жамоатчилик вакилларидан иборат бўлади ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

Комиссия ишчи органининг вазифасини Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги амалга оширади. Комиссия таркибига комиссия раис, комиссия раисининг ўринбосари ва комиссия аъзолари киради.

Комиссия раиси ўз ваколатлари доирасида комиссия фаолиятини ва унинг иш тартибига риоя этилишини ташкил этади; шикоятларни кўриб чиқиш кунини белгилайди ва комиссия мажлисини ўтказиши; комиссия аъзолари ўртасида мажбуриятларни тақсимлайди; комиссия томонидан қабул қилинган қарорлар устидан назоратни ташкил этади; комиссиянинг фаолияти тўғрисида даврий ҳисоботлар тайёрлайди ва уни махсус ахборот порталида эълон қилади. Комиссия раиси қонунчилик ҳужжатларига мувофиқ бошқа ваколатларни ҳам амалга ошириши мумкин. Комиссия раиси комиссияга юклатилган вазифаларни бажарилиши учун шахсан жавобгардир. Комиссия раиси йўқлигида унинг вазифаларини ўринбосари бажаради.

Комиссия раисининг ўринбосари ва Комиссия аъзолари ўз ваколатлари доирасида комиссия ишида иштирок этади; қарор қабул қилишдаги овоз беришда иштирок этади; комиссия раисининг топшириғи бўйича Комиссия кўриб чиқиши учун киритилган масалалар юзасидан тегишли хулосалар тақдим этади; давлат бошқаруви ва хўжалик органларидан, давлат буюртмачиларидан, иштирокчилардан, ижрочилардан, Операторлардан ва бошқа ташкилотлардан ўз фаолияти учун зарур бўладиган ҳар қандай ахборот, материал ва тушунтиришларни сўраб олади; давлат харидлари масалалари бўйича шикоятларни кўриб чиқиш билан боғлиқ бошқа вазифаларни амалга оширади.

Комиссия зарур ҳолатларда мутахассисларни мустақил эксперт сифатида овоз бериш ҳуқуқсиз жалб қилиш ҳуқуқига эга. Комиссия мажлислари, агар уларнинг ишида Комиссия аъзоларининг умумий сонининг учдан икки аъзоси иштирок этса, ваколатли ҳисобланади.

Комиссия кун тартибига киритилган масалани кўриб чиқиш жараёнида Комиссия раиси, унинг ўринбосари ёки Комиссия аъзоси ўзларида манфаатлар тўқнашувига олиб келиши мумкин бўлган бевосита ёки билвосита шахсий манфаатдорлик юзага келган ҳолатда, Комиссия раиси, унинг ўринбосари ёки

Комиссия аъзоси йиғилиш бошланишидан олдин бу ҳақда маълум қилишга мажбур.

Бу ҳолатда манфаатлар тўқнашувига олиб келиши мумкин бўлган бевосита ёки билвосита шахсий манфаатдорлиги юзага келган Комиссия раиси, унинг ўринбосари ёки Комиссия аъзоси кўрсатилган масалани кўриб чиқиш жараёнида иштирок этмайди.

Комиссиянинг ишчи органи комиссиянинг навбатдаги мажлисига барча зарур материалларни ўз вақтида тайёрланишини таъминлайди; махсус ахборот порталида Комиссия аъзолари учун шахсий кабинетлар очади; комиссия ҳужжатларини бут сақланишини таъминлайди; шикоятни Комиссия аъзоларининг шахсий кабинетларига юборади; навбатдаги мажлисга барча зарур ҳужжатларни йиғилишини, умумлаштирилишини ва Комиссия раисига тақдим этилишини таъминлайди; Комиссиянинг қарори асосида ижрочиларни Инсофсиз ижрочиларнинг ягона реестрига киритади; Комиссия мажлиси баённомасини юритади.

Комиссияга аризачидан шикоят тушгандан ва уни кўриб чиқиш санаси тайинлангандан сўнг, Комиссиянинг ишчи органи ушбу Низом талабларига мувофиқ мажлисни ўтказиш бўйича ташкилий чора-тадбирларни амалга оширади.

Аризачи шикоятни Комиссияга ёзма шаклда ёки ўзининг шахсий кабинет орқали электрон шаклда юборади. Шикоятга унда кўрсатилган ҳолатларни тасдиқловчи далиллар илова қилинади. Аноним мурожаатлар Комиссия томонидан кўриб чиқилмайди.

Аризачи қуйидаги ҳолатларда шикоят беради:

– буюртмачининг, харид комиссиясининг, унинг аъзоларининг, Операторнинг ноқонуний ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан, агар бундай ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) иштирокчининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини бузаётган бўлса;

– харид қилиш тартиб-таомиллари бузилганда;

– буюртмачилар томонидан таклифларни бериш муддатлари асоссиз ўзгартирилганда;

– иштирокчининг таклифи буюртмачилар томонидан асоссиз қабул қилинмаганда ёки рад қилинганда;

– буюртмачилар томонидан давлат харидларини амалга оширишнинг рақобатга асосланмаган усуллари қонунга хилоф равишда танланганда;

– давлат харидларида иштирокчиларнинг иштирок этиши тўғрисидаги ахборотни буюртмачилар томонидан ошкор этилганда;

– буюртмачилар томонидан иштирокчилар сонини асоссиз равишда чеклашга ёки уларнинг малакасига қўйилган талабларни оширишга, рақобатга

йўл қўймасликнинг, уни чеклашнинг ёки бартараф этишнинг бошқа шаклларида йўл қўйилганда, қонунчилик ҳужжатларида белгиланган ҳоллар бундан мустасно;

– нархларни ёки иштирокчиларни саралаш натижаларини бузиб кўрсатиш мақсадида иштирокчилар олдиндан тил бириктирилганда;

– ишончсиз ёки бузиб кўрсатилган ахборот тақдим этилганда ёки тарқатилганда, шунингдек давлат харидлари тўғрисидаги ахборотдан фойдаланиш асоссиз равишда чекланганда;

– Ўзбекистон Республикасининг «Давлат харидлари тўғрисида»ги Қонунда белгиланган бошқа ҳолатларда.

Комиссия шикоятни кўриб чиқишда иштирок этадиган шахсларни махсус ахборот портали орқали йиғилиш вақти ва жойи тўғрисида хабардор қилади. Комиссия шикоятни буюртмачи ва иштирокчининг иштирокида кўриб чиқади, бундан иштирокчи шикоятни унинг иштирокисиз кўриб чиқишга розилик билдирган ёки узрли сабабларсиз иштирок этмаган ҳоллар мустасно.

Шикоятларни кўриб чиқиш бўйича мажлисда иштирок этиш учун, тарафлар белгиланган тартибда ишончнома расмийлаштириб, ўзларининг вакилларини юборишлари мумкин. Комиссиянинг мажлислари ахборот-коммуникация технологиялари воситаларидан фойдаланган ҳолда масофадан ўтказилиши мумкин.

Комиссия шикоятни қабул қилиб олганда шикоят келиб тушган кундан эътиборан уч иш куни ичида шикоят ҳақида буюртмачини хабардор қилади ҳамда харид қилиш тартиб-таомилини ўн иш кунигача бўлган умумий муддатга тўхтатиб туради.

Аризачининг шикоятида қуйидагилар кўрсатилиши лозим:

а) номи, жойлашган ери (юримдик шахс учун), фамилияси, исми, отасининг исми, турган жойи (жисмоний шахс учун), почта манзили, электрон почта манзили, телефон рақами;

б) шикоят қилинаётган ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) ва шикоятнинг бошқа асослари;

в) шикоят беришга ваколатли шахснинг имзоси ва сана.

Шикоятга унинг асослилигини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилинади. Бунда, шикоятда унга илова қилинаётган ҳужжатлар рўйхати бўлиши керак, шунингдек тарафларга шикоятнинг нусхалари юборилганлиги тасдиғи бўлиши керак.

Комиссия шикоятларни кўриб чиқиш ва қарор қабул қилиш жараёнида махсус ахборот порталида юритиладиган иштирокчиларнинг рейтингидан фойдаланиши мумкин.

Комиссия шикоят олинганидан кейин етти иш куни ичида у бўйича қарор чиқариши ва бу ҳақдаги ахборотни махсус ахборот порталида жойлаштириши керак. Шикоят бўйича қарор Комиссия аъзолари умумий сонининг кўпчилик овози билан қабул қилинади. Овозлар тенг бўлган тақдирда, Комиссия раисининг овози ҳал қилувчи ҳисобланади.

Комиссиянинг ҳар бир аъзоси қабул қилинган қарор бўйича ўзининг алоҳида фикрини ёзма баён этишга ҳақли. Комиссия янги очилган ҳолатлар асосида аввал қабул қилинган қарорларини қайта кўриб чиқиши мумкин. Комиссия мажлислари қарорларининг асл нусхалари ва уларга илова қилинган материаллар Комиссиянинг ишчи органида сақланади.

Комиссиянинг ишчи органи қарор нусхаларини қарор қабул қилинган кундан эътиборан икки иш куни мобайнида тарафларга юборади. Комиссия қароридан норози бўлган тақдирда, тарафлар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Комиссиянинг ўз ваколатлари доирасида қабул қилинган қарорлари тарафлар учун бажарилиши мажбурийдир. Комиссия мажлиси баёни ва қарори электрон шаклда расмийлаштирилади, Комиссия раиси ва аъзолари томонидан электрон рақамли имзо орқали имзоланади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг 22.04.2021 йилдаги “Давлат харидлари тўғрисида”ги ЎРҚ-684-сон Қонуни
2. Вазирлар Маҳкамасининг 2022 йил 20 майдаги 276-сон қарори билан тасдиқланган “Давлат харидларини амалга ошириш билан боғлиқ тартиб-таомилларини ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида”ги Низом
3. O‘roqov U.Yu. Davlat xaridi. O‘quv qo‘llanma.T.:«Nihol print» ОК, 2022. 200 б.
4. У.Ўроқов, Э.Шодмонов, Д.Бобобекова. Давлат харидларини бошқариш. Т.-2022 й.
5. У. Ўроқов. Давлат харидлари тизими: кеча ва бугун. «Бозор, пул ва кредит» журнали, 8-сон, 2018 й.
6. У.Ўроқов. Давлат харидлари тизимида электрон харидлар ҳажмини ошириш масалалари. “Замонавий молиянинг миллий ва халқаро долзарб масалалари”. Халқаро илмий-амалий конференция материаллари тўплами. ТМИ, 2021 йил 20 май
7. Ўроқов У.Ю. Чинқулов Қ.Р. Ўзбекистонда давлат харидларининг такомиллашувининг ҳуқуқий асослари. «Халқаро молия ва ҳисоб» журнали, 2017 йил 8-сон.

8. У.Ўроқов. Ўзбекистонда давлат харидлари тизимини такомиллаштириш масалалари. “Ўзбекистонда давлат харидлари тизимини такомиллаштириш масалалари” мавзусидаги олий ўқув юртлараро илмий-амалий конференция материаллари тўплами. ТМИ, 2014 йил 13декабрь
9. У.Ўроқов. Ҳазначилик тизимида бюджет маблағларидан самарали фойдаланиш масалалари. “Худудлар молиявий салоҳиятини юксалтиришда хизмат кўрсатиш соҳасининг аҳамияти” мавзусидаги республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами.ТМИ, 2017 йил
10. У.Ўроқов. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йўллари. “Худудлар молиявий салоҳиятини юксалтиришда хизмат кўрсатиш соҳасининг аҳамияти” мавзусидаги республика илмий-амалий конференция материаллари тўплами.ТМИ, 2017 йил 12 апрель
11. N Xaydarov. Soliqlar va soliqqa tortish masalalari. O 'quv qo 'llanma. Toshkent: Akademiya, 2007
12. Т.С. Маликов, Н.Х. Хайдаров. Молия: умумдавлат молияси. Тошкент:«IQTISOD-MOLIYA, 2009
13. A.V. Vaxabov, Sh. A. Tashmatov, N.X. Xaydarov, A.V.Vaxabov. Moliyaviy savodxonlik asoslari: o 'quv qo 'llanma/-Toshkent- 2013
14. Хайдаров Н., Т. Маликов - Бюджет: тизими, тузилмаси, жараёни. Ўқув қўлланма, 2007
15. Т.С. Маликов, Н.Хайдаров. Финансы: государственные финансы. Учебное пособие. Экономика и финансы. Ташкент. 2009
16. Н. Хайдаров. Давлат молиясини бошқариш. Т.:«Академия, 2005
17. Н.Хайдаров. Сравнительный анализ основных макроэкономических показателей Республики Узбекистан. Международная научно - практическая конференция «Процессы цифровой трансформации в экономике, финансах и управлении в условиях пандемии». Казань – Ташкент, 4 мая 2022 г.
18. N. Xaydarov. Issues of enhancing the quality of doctoral education at higher education institutions: European Experience and practices of joint project in higher education reform process in Uzbekistan. Vita Color T.: 2014
19. U.Y.O'roqov, M.B.Moyliyev. Mamlakat investitsiya jozibadorligini oshirish orqali xalqaro kapitalni jalb qilish masalalari. Science and Education, 2022
20. Uchqun Yunusovich Urokov, Zulayho Abdujobir Qizi Tursunova. Actual issues in the management of external debt. Science and Education, 2022. № 12
21. Uchqun O'roqov, Javohir Yomg'Irov. Davlat xaridlarini tashkil etish modellari: afzalliklari va kamchiliklari. Science and Education, 2022. № 12
22. У.Ю.Уроков. Узбекистонда давлат харидларининг такомиллашувининг ҳукукий асослари.«Халқаро молия ва ҳисоб» журнали. 2017

23. У.Уроков. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йуллари.2017

24. У.Ю. Уроков. К, ишлок хужалиги субъектларини солиқ имтиёзлари орқали рағбатлантириш. Иқтисодиёт ва таълим, 2015

25. У.Уроков. Махаллий бюджетлар мустақиллигини оширишга оид назарий қарашлар. "Узбекистоннинг халқаро молия тизимида интеграциялашувни кучайтириш йуллари" мавзусидаги республика илмий-амалий конференция. ТМИ. 2020

26. У.Уроков. Махаллий бюджетлар молиявий барқарорлигини белгиловчи курсаткичлар. 2020.

27. У.Ю Уроков, К.Р. Чинкулов. Узбекистонда давлат харидларининг такомиллашувининг ҳуқуқий асослари. «Халқаро молия ва ҳисоб» журнали, 2017

28. У.Уроков. Махаллий бюджетлар мустақиллигини оширишнинг устувор йуналишлари. Science and Education, 2022. № 6

29. У.Уроков. Бюджет маблағларидан самарали фойдаланишни таъминлаш йуллари. 2017